

EXPUNERE DE MOTIVE

Secțiunea 1

Titlul proiectului de act normativ

Lege

pentru modificarea Legii nr. 134/2010 privind Codul de procedură civilă

Secțiunea a 2 – a

Motivul emiterii actului normativ

1. Descrierea situației actuale.

Prin Decizia nr. 604/2020 referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 524 alin. (3) din Legea 134/2010 privind Codul de procedură civilă, republicată, cu modificările și completările ulterioare (în continuare, NCPC), publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 976 din 22 octombrie 2020, instanța de contencios constituțional a constatat neconformitatea dispozițiilor care stabilesc competența de soluționare, în primă instanță, a contestației privind tergiversarea procesului în sarcina completului care judecă cererea principală cu prevederile art. 21 alin. (3) și art. 124 alin. (2) din Legea fundamentală, precum și cu cele ale art. 6 par. 1 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale; totodată, Curtea a constatat și nerespectarea dispozițiilor art. 47 privind dreptul la o cale de atac eficientă și la un proces echitabil din Carta drepturilor fundamentale ale Uniunii Europene.

În Decizia amintită, Curtea a statuat că “24. [...] faptul că o contestație s-ar judeca mai repede de către completul investit cu judecarea cauzei în fond sau că acesta cunoaște mai bine problemele apărute în judecarea cauzei de fond nu justifică soluționarea contestației cu încălcarea garanțiilor procesuale asociate dreptului la un proces echitabil, și anume imparțialitatea obiectivă a instanței.”, fiind “25. [...] exclusă posibilitatea ca aceasta să fie judecată de același complet care soluționează fondul, acestuia lipsindu-i imparțialitatea obiectivă.”. În decizia amintită, instanța de contencios constituțional a arătat și că “26. Faptul că hotărârea de respingere astfel pronunțată poate fi atacată cu plângere la instanța ierarhic superioară nu echivalează cu înlăturarea sau acoperirea lipsei de imparțialitate obiectivă a primei instanțe, ci demonstrează existența unui control judiciar asupra soluției dispuse de prima instanță în vederea remedierii hotărârii inițiale. Având în vedere că hotărârea primei

instanțe este întotdeauna dată cu nerespectarea principiului imparțialității obiective, rezultă că, în realitate, există doar un singur grad de jurisdicție care îndeplinește exigențele dreptului la un proces echitabil, și anume plângerea. Primul nivel de jurisdicție este inutil și inefectiv din perspectiva dreptului la un proces echitabil, pentru că nu respectă o cerință esențială a acestuia, și, în consecință, este contrar art. 21 alin. (3) și art. 124 alin. (2) din Constituție.”.

Totodată, Curtea Constituțională a reținut că: “27. Potrivit prevederilor art. 129 din Constituție, împotriva hotărârilor judecătorești, părțile interesate și Ministerul Public pot exercita căile de atac, în condițiile legii. În virtutea acestui mandat constituțional, legiuitorul are competența de a adopta reglementări cu caracter general sau special, derogatoriu, cu aplicabilitate la anumite situații, în mod egal, pentru toți cei interesați în exercitarea acelorași categorii de drepturi sau în îndeplinirea acelorași categorii de obligații. Totodată, potrivit art. 126 alin. (2) din Constituție, legiuitorul este în drept să stabilească procedura de judecată. 28. Curtea constată că ține de opțiunea legiuitorului să reglementeze o procedură în două trepte (contestație și plângere) sau într-o singură treaptă (contestație), caz în care cererea ar fi fost judecată numai de instanța ierarhic superioară (precum în Codul de procedură penală), însă soluțiile legislative promovate în urma opțiunii realizate trebuie să respecte drepturile și libertățile fundamentale. [...]”.

Potrivit prevederilor art. 147 alin. (1) din Constituția României, republicată, de la data publicării deciziei Curții Constituționale în Monitorul Oficial al României, dispozițiile constatate ca fiind neconstituționale vor fi suspendate de drept, urmând a-și înceta efectele juridice la 45 de zile de la publicare dacă, în acest interval, Parlamentul sau Guvernul, după caz, nu pun de acord prevederile neconstituționale cu dispozițiile Constituției, pe durata acestui termen dispozițiile constatate ca fiind neconstituționale fiind suspendate de drept.

2. Schimbări preconizate

În considerarea obligației legiuitorului de a pune de acord dispozițiile constatăte ca fiind neconstituționale din NCPC cu Decizia Curții Constituționale nr. 604/2020 și cu prevederile din Constituția României, republicată, prezentul demers legislativ propune instituirea unor soluții de reglementare în materia contestației privind tergiversarea procesului, care urmăresc, în principal, acest obiectiv.

Întrucât Curtea Constituțională lasă legiuitorului posibilitatea de a opta între cele două posibile variante de reglementare, ambele presupunând însă reconfigurarea instituției contestației privind tergiversarea procesului, soluțiile propuse prin proiect rețin cea de-a doua opțiune – respectiv procedură într-o singură treaptă, de competența instanței ierarhic superioare sau, după caz, a completului de 5 judecători din cadrul Înaltei Curți de Casație și Justiție (această din urmă soluție fiind una de noutate față de reglementarea în vigoare), din considerente care țin de asigurarea respectării exigențelor componente dreptului la un proces echitabil vizând soluționarea cauzei în termen optim și previzibil, aspect care constituie chiar finalitatea procedurii contestației. Din această perspectivă, reglementarea procedurii într-o singură treaptă, de competența instanței ierarhic superioare, corespunde de o manieră mai eficientă acestui deziderat.

Totodată, spre deosebire de reglementarea în vigoare, prin proiect se propune instituirea unei norme în sensul că judecarea contestației are loc în camera de consiliu, cu citarea părților, pentru următoarele rațiuni:

- cât privește judecarea contestației în camera de consiliu, a fost avut în vedere specificul procedurii, care pune în discuție o conduită culpabilă a instanței (deci inclusiv prestigiul justiției), dar și faptul că acest remediu procedural nu vizează fondul cauzei;

- referitor la soluționarea contestației cu citarea părților, soluția a avut în vedere faptul că în materie procesual-penală, prin Decizia nr. 423/2015¹, Curtea Constituțională a constatat neconstituționalitatea soluției legislative care reglementa judecarea contestației fără citarea părților, dar cu posibilitatea de a depune note scrise cu privire la admisibilitatea ori temeinicia cererii, statuând, între altele, că *“22.[...] în cadrul acestei proceduri, participanții la procesul penal trebuie să beneficieze de dreptul de a participa la ședința de judecată pentru a-și susține, în fața instanței, argumentele referitoare la caracterul excesiv sau rezonabil al duratei procesului penal, într-o procedură caracterizată prin contradictorialitate și oralitate, în caz contrar procedura analizată încălcând prevederile art. 21 alin. (3) și art. 24 din Constituție.”*; așadar, soluția este propusă pentru a veni în întâmpinarea unei posibile identificări, în viitor, a unui viciu de neconstituționalitate de către Curtea Constituțională, pentru acest motiv. De asemenea, instituirea unei norme privind judecarea contestației cu citarea părților se impune cu atât mai mult cu cât opțiunea legislativă aleasă vizează reglementarea procedurii contestației într-o singură treaptă (de competența instanței ierarhic superioare sau, după caz, a completului de 5 judecători al ICCJ).

Tot cu titlu de element de noutate față de reglementarea în vigoare, din rațiuni care țin de asigurarea celerității procedurii, proiectul prevede că, atunci când este posibil, dosarul cauzei se trimite instanței ierarhic superioare în format electronic.

Cât privește aplicarea în timp a dispozițiilor propuse prin proiect, a fost avută în vedere, prin derogare de la dispozițiile art. 24-27 NCPC, soluția aplicării imediate a acestora, astfel că noua reglementare, conformă cu practica instanței de contencios constituțional, va produce efecte și în procesele în curs de soluționare la data intrării în vigoare a noii reglementări, din considerente ce țin de eliminarea incertitudinilor referitoare la competența și procedura de soluționare a contestațiilor ce vor fi formulate în aceste procese după data intrării în vigoare a preconizatei reglementări.

3. Alte informații

Secțiunea a 3-a Impactul socio-economic al proiectului de act normativ

1. Impact macro-economic

Proiectul de act normativ nu se referă la acest subiect

1¹. Impactul asupra mediului concurențial și domeniului ajutoarelor de stat:

Proiectul de act normativ nu se referă la acest subiect

2. Impact asupra mediului de afaceri

Proiectul de act normativ nu se referă la acest subiect

2¹. Impactul asupra sarcinilor administrative

Proiectul de act normativ nu se referă la acest subiect

2². Impactul asupra întreprinderilor mici și mijlocii

Proiectul de act normativ nu se referă la acest subiect

3. Impact social

¹ referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 488⁴ alin. (5) din Codul de procedură penală și ale art. 105 din Legea nr. 255/2013 pentru punerea în aplicare a Legii nr. 135/2010 privind Codul de procedură penală și pentru modificarea și completarea unor acte normative care cuprind dispoziții procesual penale, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 538 din 20 iulie 2015.

Proiectul de act normativ nu se referă la acest subiect

4. Impact asupra mediului

Proiectul de act normativ nu se referă la acest subiect

5. Alte informații

Nu sunt

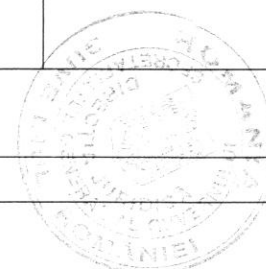
Secțiunea a 4-a

Impactul financiar asupra bugetului general consolidat, atât pe termen scurt, pentru anul curent, cât și pe termen lung (pe 5 ani)

Proiectul de act normativ nu are impact asupra bugetului general consolidat.

- în mii lei (RON) -

Indicatori	Anul curent	Următorii patru ani				Media pe cinci ani
1	2	3	4	5	6	7
1. Modificări ale veniturilor bugetare, plus/minus, din care: a) buget de stat, din acesta: i. impozit pe profit ii. impozit pe venit b) bugete locale i. impozit pe profit c) bugetul asigurărilor sociale de stat: i. contribuții de asigurări						
2. Modificări ale cheltuielilor bugetare, plus/minus, din care: a) buget de stat, din acesta: i. cheltuieli de personal ii. bunuri și servicii b) bugete locale: i. cheltuieli de personal ii. bunuri și servicii c) bugetul asigurărilor sociale de stat: i. cheltuieli de personal ii. bunuri și servicii						
3. Impact financiar, plus/minus, din care: a) buget de stat b) bugete locale						
4. Propuneri pentru acoperirea creșterii cheltuielilor bugetare						
5. Propuneri pentru a compensa reducerea veniturilor bugetare						
6. Calcule detaliate privind fundamentarea modificărilor veniturilor și/sau cheltuielilor bugetare						
7. Alte informații Nu sunt						

Secțiunea a 5-a
Efectele proiectului de act normativ asupra legislației în vigoare

1. Măsuri normative necesare pentru aplicarea prevederilor proiectului de act normativ (acte normative în vigoare ce vor fi modificate sau abrogate, ca urmare a intrării în vigoare a proiectului de act normativ):

a) acte normative care se modifică sau se abrogă ca urmare a intrării în vigoare a proiectului de act normativ;

b) acte normative ce urmează a fi elaborate în vederea implementării noilor dispoziții.

1¹. Compatibilitatea proiectului de act normativ cu legislația în domeniul achizițiilor publice

Proiectul de act normativ nu se referă la acest subiect

2. Conformitatea proiectului de act normativ cu legislația comunitară în cazul proiectelor ce transpun prevederi comunitare:

3. Măsuri normative necesare aplicării directe a actelor normative comunitare

Proiectul de act normativ nu se referă la acest subiect

4. Hotărâri ale Curții de Justiție a Uniunii Europene

Proiectul de act normativ nu se referă la acest subiect

5. Alte acte normative și/sau documente internaționale din care decurg angajamente, făcându-se referire la un anume acord, o anume rezoluție sau recomandare internațională ori la alt document al unei organizații internaționale:

Proiectul de act normativ nu se referă la acest subiect

6. Alte informații

Nu sunt.

Secțiunea a 6-a
Consultările efectuate în vederea elaborării proiectului de act normativ

1. Informații privind procesul de consultare cu organizațiile neguvernamentale, institute de cercetare și alte organisme implicate

Proiectul de act normativ nu se referă la acest subiect

2. Fundamentarea alegerii organizațiilor cu care a avut loc consultarea precum și a modului în care activitatea acestor organizații este legată de obiectul proiectului de act normativ

Proiectul de act normativ nu se referă la acest subiect.

3. Consultările organizate cu autoritățile administrației publice locale, în situația în care proiectul de act normativ are ca obiect activități ale acestor autorități, în condițiile Hotărârii Guvernului nr.521/2005 privind procedura de consultare a structurilor asociative ale autorităților administrației publice locale la elaborarea proiectelor de acte normative

Proiectul de act normativ nu se referă la acest subiect.

4. Consultările desfășurate în cadrul consiliilor interministeriale în conformitate cu prevederile Hotărârii Guvernului nr.750/2005 privind constituirea consiliilor interministeriale permanente

Proiectul de act normativ nu se referă la acest subiect

5. Informații privind avizarea de către:

- a) Consiliul Legislativ
- b) Consiliul Suprem de Apărare a Țării
- c) Consiliul Economic și Social
- d) Consiliul Concurenței
- e) Curtea de Conturi

Proiectul prezentului act normativ a fost avizat de Consiliul Legislativ prin avizul nr. 170/2021.

Consiliul Superior al Magistraturii a transmis adresa nr. 960/2021.

6. Alte informații.

În cadrul procesului de elaborare a prezentului proiect de act normativ a fost obținut punctul de vedere al Înaltei Curți de Casație și Justiție.

Secțiunea a 7-a

**Activități de informare publică privind elaborarea
și implementarea proiectului de act normativ**

1. Informarea societății civile cu privire la necesitatea elaborării proiectului de act normativ

Proiectul a fost afișat pe pagina de internet a Ministerului Justiției.

2. Informarea societății civile cu privire la eventualul impact asupra mediului în urma implementării proiectului de act normativ, precum și efectele asupra sănătății și securității cetățenilor sau diversității biologice

Proiectul de act normativ nu se referă la acest subiect.

3. Alte informații

Nu sunt

Secțiunea a 8-a

Măsuri de implementare

1. Măsurile de punere în aplicare a proiectului de act normativ de către autoritățile administrației publice centrale și/sau locale - înființarea unor noi organisme sau extinderea competențelor instituțiilor existente

Proiectul de act normativ nu se referă la acest subiect.

2. Alte informații

Nu sunt.

Față de cele prezentate, a fost elaborat proiectul de Lege pentru modificarea Legii nr. 134/2010 privind Codul de procedură civilă, pe care îl supunem Parlamentului spre adoptare, cu procedura de urgență prevăzută de art. 76 alin. (3) din Constituția României, republicată.

PRIM-MINISTRU

FLORIN VASILE CITU